

Toespraak Diederik Samsom, Toekomstfestival Duurzaamheid, 28 februari 2015, Leeuwarden.

-Gesproken woord geldt-

We zijn hier in een gebouw van de toekomst. Hier stroomt straks door de leiding geen Gronings gas, geen Russisch gas maar Fries biogas. Gemaakt van iets dat we voorheen gewoon weggooiden: het slib uit de rioolwaterzuiveringsinstallatie van Wetterskip Fryslân. Vroeger afvalwater, nu een bron van energie.

Dit gebouw staat dan ook niet voor niets in Friesland. Het land van de eerste windmolens, de eerste succesvolle zonnepaneelprogramma's voor particulieren, het eerste biogasnet en de eerste zoet-zout-watercentrale. Hier in Friesland maakten de politici, de bedrijven en de bewoners al jaren geleden een heldere keuze voor een duurzame energievoorziening. Toch vindt het nog te weinig navolging. Hoe komt dat?

Verhalen over energie gaan heel vaak over de grote abstracte getallen. Over 14% duurzaam, over 100 PetaJoules, en over 6 Gigawatt. Misschien is het daarom wel zo lastig om harten snel te laten kloppen en misschien blijft duurzame energie daarom wel zo hardnekkig een zaak van bestuurders, ingenieurs en lobby-organisaties.

Maar duurzame energie gaat uiteindelijk niet over megawatts of procenten. Het gaat over ons. Over mensen. Over onze welvaart, onze gezondheid, ons dagelijks leven. Over onze kinderen. En er dient zich een revolutie aan. Het Energiesysteem was van de grote bedrijven. Straks is het van ons.

Ik neem u even mee uit dit gebouw naar Nylân, de woonwijk hier verderop. En ik voer u 10 jaar verder in de toekomst. Het is 28 februari 2025, vrijdagochtend 10.00 uur. In het oude gedeelte van de wijk snorren de microwarmtekrachtketels op biogas om het warme water aan te vullen dat die ochtend bij het douchen is verbruikt. Die ketels maken tegelijk met de warmte ook elektriciteit. Die wordt op dat moment weinig gebruikt - veel mensen zijn niet thuis - en wordt dus terug geleverd aan het net tegen het gunstige dagtarief dat bewoners direct op hun rekening kunnen bijschrijven. Hier en daar in de wijk staan geparkeerde elektrische auto's op te laden. De slimme technologie staat zo ingesteld dat dat laden begint op het moment dat de zonnepanelen, die inmiddels op vrijwel alle daken liggen, veel stroom gaan leveren. Extra voordelig omdat vraag en aanbod op elkaar aansluiten.

Er is in de wijk in 2025 ook een nieuw gedeelte, gebouwd in 2016. Daar hebben de huizen helemaal geen verwarmingsketels. Die zijn zo goed geïsoleerd dat je de benodigde warmte met een warmtepomp kunt leveren. Daar produceren de huizen netto energie met de nieuwste zonnepaneeldaken en gevels.

En als de zon niet schijnt is er altijd nog de wind. Ten zuiden van Nylan staat een rij grote windmolens, ruim voldoende stroom voor half Leeuwarden. De bewoners die noodgedwongen uitkijken op de molens, krijgen op dat moment extra goedkope stroom, simpel verrekend met de elektriciteitsmeters van de toekomst. Zo hebben ze naast de lasten, ook de lusten.

Maar het is vrijdagavond 25 februari 2025 windstil en donker. Geen nood. De stroom komt ergens anders vandaan; van de geparkeerde auto's. Een elektrische auto met een 50 kW-motor is immers genoeg om een hele straat van stroom te voorzien. 7 miljoen auto's vormen in de toekomst een

hyperflexibele stroomcentrale, met 7 miljoen eigenaren. De energie is niet langer van de grote multinationals, hij is van ons.

Het is nog maar een greep uit de talloze innovaties die ons te wachten staan. Een wijk volledig op duurzame energie, waar mensen prettig leven en hun huis en auto als slimme centrale inzetten. Dat is als het goed is in 2025 niet alleen in Nylan het geval, dat kan in heel Nederland.

En dit is geen milieupraatje. Een duurzame energievoorziening verzorgt niet alleen een schone toekomst. Het biedt ons land ook een sterke economie. Niet langer afhankelijk van Putin, van oliesheiks, van schaliegas of van het gas uit Groningen. Dat biedt stabiliteit in een steeds grilliger wereld.

Maar er is iets nog belangrijkers: een duurzame economie is een economie waarin iedereen een plek heeft. De onderzoekers die de nieuwe innovaties bedenken, de ingenieurs die de ideeën uitwerken, de vaklieden die alles in elkaar zetten, de onderhoudsmonteurs, de installateurs, de scheepslieden. Een economie die leunt op een duurzame maakindustrie en niet louter op financiële dienstverlening of consultancy heeft méér plaats voor méér mensen, van hoog tot laag opgeleid.

Er liggen bovendien voor Nederland enorme kansen. Van wind op zee, tot osmose, tot aardwarmte, tot revolutionaire zonnecellen, tot elektrisch vervoer. Wij zijn op al deze terreinen een potentiële wereldspeler. De combinatie van creativiteit, handelsgeest en vakmanschap maken onze technologiebedrijven uniek in de wereld. Nederland kan een wereldwijde koploper worden op het gebied van duurzame industrie.

En dat gebeurt niet vanzelf. Daar is strijd voor nodig. Ik strijd al mijn hele leven voor een duurzame toekomst. Dat deed ik bij Greenpeace met wilde acties

voor zonnepanelen en tegen kolencentrales. En dat doe ik nu in de politiek. Met strengere normen voor kolencentrales, waardoor ze moeten sluiten en met de stimulering van duurzame energie.

Maar ik ben me ook gaan realiseren dat strijd alleen niet voldoende is. Er is ook samenwerking geboden. Omdat het probleem van Nederland niet was dat ons energiebeleid te rechts is, ook niet dat het te links is. Ons probleem was dat het iedere keer anders is. We moeten een stabiel energiebeleid hebben

Na jarenlange inzet lukte dat in deze coalitie. Er kwam een energieakkoord waarmee eindelijk een gezamenlijke weg - van Greenpeace tot Shell - werd ingeslagen richting een duurzame energievoorziening. Een mijlpaal. Een einde aan het zwalkend energiebeleid.

Maar daarmee begint het pas. De duurzame energiedoelen staan mooi op papier, maar de werkelijkheid is weerbarstig. De vooruitgang stagneert zo laten de laatste cijfers zien. Dat is onverteerbaar. Er zijn dus snel meer investeringen in duurzame energie nodig.

Daarom heb ik een voorstel. Over enkele maanden wordt het Europese investeringsfonds van Juncker operationeel. En sinds enkele maanden hebben we hier in Nederland dankzij de PvdA de Nederlandse investeringsinstelling. Ook in veel provincies, zoals hier in Friesland, liggen investeringsfondsen klaar. En dan is er nog de waterschapsbank. Het wordt tijd om de handen in een te slaan.

Ik roep het kabinet op om al die investeringskracht zo snel mogelijk te bundelen tot een investeringsconsortium, een Nederlandse investeringsbank, die - gebruik makend van de garanties en deelname van het Europese Junckerfonds - gaat investeren in duurzame energie. Zo ontstaat investeringskracht van ettelijke miljarden en trek je de grote bedrijven en

private investeerders over de streep. En dat is nodig. We willen de komende jaren voor miljarden aan investeringen in offshore wind, nieuwbouw van duurzame woningen, zonne-energie, de nieuwe-zoet zout watercentrales, groen gasinstallaties. Allemaal duurzame werkgelegenheid. Allemaal nieuwe energie. Beide cruciaal voor Nederland. Wat de PvdA betreft komt het kabinet nog voor de zomer met een uitgewerkt plan, er is geen tijd te verliezen.

Dit nieuwe investeringsplan kan een nieuw tijdperk markeren. Nadat we de schade die de financiële crisis heeft aangericht hebben hersteld, kunnen we nu volle kracht gaan bouwen aan de toekomst van Nederland.

Of niet.

Dat is precies de keus waar Nederland 18 maart voor staat. Want nog altijd zijn er partijen die blijkbaar niet willen bouwen, maar verder willen bezuinigen. CDA en D66 laten waar ze maar kunnen weten dat ze na de verkiezingen nieuwe bezuinigingen van het kabinet zullen eisen. Onnodig, onverstandig en onverantwoord. We moeten het ontluikend herstel versterken met investeringen, niet in de knop breken met nieuwe bezuinigingen.

Het gaat 18 maart over provincies, over waterschappen en over de Eerste Kamer. Maar meer nog dan dat gaat het 18 maart over de koers van Nederland. Laten we rechtse partijen met nieuwe bezuinigingen nieuwe onzekerheid veroorzaken, of zetten we nu met hernieuwd optimisme koers naar een nieuwe toekomst. De keuze is aan u.